

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ИДОРАКУНИИ МОЛИЯВИ ВА НАЗОРАТИ ДОХИЛӢ ДАР БАХШИ ДАВЛАТИ

Қонуни мазкур асосҳои ташкили ва ҳуқуқии низоми идоракунии молиявӣ ва назорати дохилиро дар бахши давлатӣ ва ташкилотҳои, ки аз Бюҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағгузори мешаванд (минбаъд - ташкилотҳои бахши давлатӣ), муқаррар менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **идоракунии молиявӣ** - маҷмӯи ӯҳдадорӣҳои идоракунӣ доир ба иҷрои вазифаҳои, ки ба зиммаи тақсимкунандаи асосӣ, тақсимкунанда ва маблағгирандаи давлатие, ки бо мақсади таъмини риояи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки ба истифодаи самаранок натиҷабарши маблағҳои мавҷуда вогузошта шудаанд;

- идоракунии устувори молиявӣ - маҷмӯи қарорҳо, тадбирҳо ва чорабиниҳои, ки ба истифодаи маблағҳои мавҷуда тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ба таври сарфакорона самаранок ва натиҷабарш идора намудани онҳо равона шудаанд;

- **назорати дохилӣ** - тамоми низоми назорати молиявӣ ва воситаҳои дигари назорат дар ташкилоти бахши давлатӣ бо назардошти сохтори ташкилӣ, усулҳо, тартиб ва аудити дохилӣ, ки аз тарафи роҳбарият бо мақсади мусоидат ба фаъолияти қонунии самаранок ва натиҷабарш, инчунин барои ноил гардидан ба мақсадҳои ташкилот, созмон дода шудаанд;

- **низоми назорати дохилӣ** - низоми чораҳо ва расмиёти иҷрои онҳо, ки аз тарафи роҳбарияти ташкилоти бахши давлатӣ барои ноил гардидан ба идоракунии натиҷабарш, сарфакорона ва самаранок маблағҳои давлатӣ анҷом дода мешаванд, бо назардошти баҳисобгирии муҳосибавӣ, ҳисоботи молиявӣ, риояи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, таъмини нигоҳдории дороиҳо, пешгирӣ ка ошкор намудани амалҳои гайриқонунӣ, саҳеҳию дурустӣ ва мувофиқати ҳисоботи молиявӣ идоракунӣ, иттилоот, инчунин таҳия намудани онҳо;

- **ҳисоботи солона оид ба назорати дохилӣ дар бахши давлатӣ** – ҳисоботи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки иттилоот дар бораи ҳолати идоракунии молиявӣ ва назорат дар ташкилотҳои бахши давлатиро дар бар мегирад.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар бахши давлатӣ

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар бахши давлатӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Ташкил намудани низоми назорати дохилӣ дар бахши давлатӣ

1. Ташкил намудани низоми назорати дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ ӯҳдадории роҳбари ташкилот буда, барои анҷом додани идоракунии молиявӣ дар ҳамаи сохторҳо, барномаҳо, намуди фаъолият ва амалиёт, роҳбарии онҳо мувофиқи принципҳои қонуният, идоракунии устувори молиявӣ ва шаффофият равона карда мешавад.

2. Низоми назорати дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ барои ноил гардидан ба мақсадҳои зерин ташкил карда мешавад:

- дурустӣ ва мукаммали иттилооти молиявӣ ва идоракунӣ;
- фаъолияти натиҷабаршу сарфакорона ва самаранок мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои бахши давлатӣ;
- нигоҳдории дороиҳо;
- риоя намудани қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон.

БОБИ 2. МАҚОМОТИ ВАКОЛАТДОРИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ ИДОРАКУНИИ МОЛИЯВӢ ВА НАЗОРАТИ ДОХИЛӢ ДАР БАХШИ ДАВЛАТИ

Моддаи 4. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ

дар ташкилотҳои бахши давлатӣ

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

2. Бо мақсади мутобикасозӣ ва ҳамоҳангсозии идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ, мақоми ваколатдори давлатӣ корҳои зеринро анҷом медиҳад:

- сие'сати назорати дохилии молиявиро тибқи меъёрҳои байналмилалӣ ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва амалӣ менамояд;

- ҳар сол оид ба фаъолияти ҳамаи воҳҷ, оид ба сохтори аудити дохилии мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои бахши давлатӣ хулосаи таҳлилии медиҳад;

- барои гузаронидани мушоҳидаи идоракунии молиявӣ ва назорат фармонҳои интишор менамояд, ки иҷрои он дар ҳамаи мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои бахши давлатӣ ҳатмӣ мебошад;

- ҳисоботи солоноро оид ба ҳолати назорати дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ ҳар сол то 1 май ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мекунад;

- барои тақмили ихтисос ва бозомӯзии мутахассисони мақомоти молия доир ба масъалаҳои идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ мусоидат менамояд, инчунин ҳамоҳангсозии корҳоро дар ин соҳа анҷом медиҳад;

- ваколатҳои дигареро, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, амалӣ менамояд.

БОБИ 3. ҲИСОБОТ ВА МАСЪУЛИЯТИ ИДОРАКУНИ

Моддаи 5. Ҳисоботи идоракунии дар ташкилотҳои бахши давлатӣ

1. Ҳисоботи идоракунии - ин вазифаи роҳбари ташкилоти бахши давлатӣ доир ба пешниҳод намудани иттилоот оид ба риояи талаботи идораи устувори молиявӣ мебошад, ки ба мақомоти болоӣ ва ваколатдори давлатӣ пешниҳод менамояд, ки дар асоси маълумоти аниқ ва натиҷаҳои таҳлили низоми назорати дохилӣ тартиб дода шудааст.

2. Риояи талабот оид ба ташкил намудани ҳисоботи идоракунии барои шаффофият, муқоисаи маълумот дар бораи ҳолати молиявӣ ташкилотҳои бахши давлатӣ, инчунин даромаду хароҷоти онҳо, ки барои истифодабарандагони ин ҳисобот зарур аст, хизмат менамояд.

Моддаи 6. Пешниҳод намудани ҳисобот

1. Роҳбарони аввали ташкилотҳои бахши давлатӣ на дертар аз 1 апрели соли раван ба Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоботи худро бо фарогирии иттилоот оид ба фаъолият, мувофиқат, самараноки ва натиҷабарандагии низоми идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар соли сипаришуда пешниҳод менамоянд.

2. Шакл ва тартиби пешниҳоди чунин ҳисобот дар дастурҳои методии мақомоти ваколатдори давлатӣ муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 7. Вазифаҳои роҳбари аввали ташкилотҳои бахши давлатӣ ва ташкилотҳои дигаре, ки ба низоми соҳавии идоракунии шомиланд

Вазифаҳои роҳбарони аввали ташкилотҳои бахши давлатӣ ва ташкилотҳои дигаре, ки ба низоми соҳавии идоракунии шомиланд, аз инҳо иборатанд:

- муайян намудани мақсаду вазифаҳои ташкилотҳое, ки ба онҳо роҳбарӣ менамоянд, таҳия ва иҷрои нақшаҳои дарозмуддат (нақшаҳои

стратегӣ, лақшаҳои фаъолият ва барномаҳое, ки ба амали намудани мақсадҳо ва иҷрои вазифаҳои равона гардидаанд;

- мушаххаскунию баҳодихӣ ва идора намудани таваккале, ки ба амалӣ гардондани мақсаду вазифаҳои ташкилот таҳдид менамояд;

- банақшагири, идоракунии ва баҳисобгирии маблағҳои давлатӣ бо мақсади расидан ба ҳадаф ва вазифаҳои ташкилот;

- риояи принципҳои қонуният, устувори идоракунии ва шаффофияти истифодаи маблағҳои давлатӣ, инчунин идора ва харҷ намудани онҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- роҳбарии самараноки кормандон ва ба сатҳи зарурӣ бардоштани маҳорати касбии онҳо;

- таъмини нигоҳдории дороиҳо ва иттилоот, инчунин ҳифзи боэътимоди онҳо аз гумшавӣ ва дастрасии ғайриқонунӣ ба иттилоот ва дороиҳо;

- ташкил намудани сохтори маъмурии *муносиб барои самаранок анҷом додани вазифаҳо;

- тақсими соҳаҳои масъулият дар раванди қабули қарорҳо, назорат ва анҷом додани фаъолият;

- таъмини ҳисоботи пурраго саҳеҳ, дақику саривақтӣ аз анҷом додани ҳама гуна амалиёт;
- мушоҳида ва таҷдиди системаи идоракунии молияви ва назорати қабули чораҳое, ки барои тақмил додани он равона шудаанд, аз руи тавсияҳои аудити дохилӣ ва дигар санҷишҳо;
- ҳуҷҷатикунонии ҳама амалиёт ва корҳо, инчунин таъмини имконияти назорати раванди онҳо дар ташкилот;
- ҷорӣ намудани расмиёти зиддикоррупсионӣ;
- ҳисоботдиҳӣ ва дар ҳуҷҷатҳо инъикос намудани ҳолати низоми идоракунии молияви ва назорат.

БОБИ 4. УНСУРҲОИ ИДОРАКУНИИ МОАҶИЯВӢ ВА НАЗОРАТИ ДОХИЛИ ДАР БАХШИ ДАВЛАТӢ

Моддаи 8. Муайянкунии унсурҳои идоракунии молияви ва назорати дохилӣ дар баҳши давлатӣ

1. Низоми идоракунии молияви ва назорати дохилӣ дар баҳши давлатӣ бо истифодаи унсурҳои зерин муайян карда мешавад:
 - муҳити назорати;
 - идоракунии таваккал;
 - амалӣ намудани чорабиниҳои гуногун[№]назорати дохилӣ;
 - иттилоот ва коммуникатсия;
 - мониторинг.
2. Роҳбарони ташкилотҳои баҳши давлатӣ вобаста ба хусусиятҳои ҷойдошта, ташкил, амалиёт ва инкишофи унсурҳои идоракунии молияви ва назоратро таъмин менамоянд.)

Моддаи 9. Муҳити назорати

1. Муҳити назорати - чорабиниҳои гуногуни назорат дар дохили низоми соҳавии ташкилотҳои баҳши давлатӣ мебошад, ки тақсими вазифаҳо, зинабандии мақомот ва қоидаҳои дақиқи иҷрои корҳо, инчунин низоми мураттаб сохтану тартиби пешниҳод намудани ҳисоботи хизматиро таъмин менамояд.
2. Муҳити назорати аз масъалаҳои зерин иборат аст:
 - одоби корбарии роҳбарият ва кормандони ташкилот;
 - усули идоракунии ғайолият;
 - сохтори ташкилие, ки тақсими ӯҳдадориҳо, соҳаи масъулият ва принципҳои тартиб додани ҳисобот оид ба иҷрои корҳоро таъмин менамояд;
 - сиёсату таҷриба дар соҳаи идора намудани кормандон;
 - салоҳиятнокии кормандон.

Моддаи 10. Идоракунии имконпазирии таваккал

1. Идоракунии таваккал аз мушаххаскунию баҳодихӣ ва назорати рафти ҳодисаҳо ва ҳолатҳои имконпазире иборат мебошад, ки ба амалӣ гардидани мақсадҳои ташкилот таъсири манфӣ мерасонанд.
2. Роҳбарони ташкилотҳои баҳши давлатӣ бояд барномаи идоракунии таваккалро тасдиқ намоянд, ки он дар муддати 3 сол як бор таҷдиди назар карда мешавад.
3. Маҷмуи чораҳои назоратие, ки ба пешгирии таваккал равона гардидаанд, ҳар сол бояд мавриди таҳлил қарор дода шавад.

Моддаи 11. Амалӣ намудани чораҳои назорати

1. Роҳбарони ташкилотҳои баҳши давлатӣ маҷмуи чораҳои назоратиеро муқаррар ва амалӣ менамоянд, ки аз тасдиқи қоидаҳои ғайолияти соҳавӣ ва молияви, тафтиш ва пешниҳоди ҳисобот, тартиб додани ҳуҷҷатҳо оид ба анҷоми амалиёти молиявӣ ва амалҳои дигари ба ғайолияти хоҷагиву молиявӣ алоқаманд мебошанд.
2. Чорабиниҳои назорати дар шаклҳои зерин амалӣ карда мешаванд:
 - назорати пешакии амалиёти молияви аз тарафи сармуҳосиб;
 - назорати ҷорӣ амалиёти ҳисоббаробаркунӣ дар дохили ташкилот ва аз тарафи мақомоти ҳазинадорӣ;
 - назорати минбаъда аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ.
3. Амалгардони чораҳои назорати бояд ба хусусияти таваккали амалиёти молияви мувофиқ бошад.

Моддаи 12. Ваколатҳои назоратии роҳбари аввали ташкилоти баҳши давлатӣ

1. Ваколатҳои назоратии роҳбари аввали ташкилоти баҳши давлатӣ аз инҳо иборатанд:
 - расмиёти додани иҷозат ва тасдиқ;

- тақсими уҳдадориҳо бояд тавре гузарад, ки як хизматчи ҳамзамон барои тасдиқ, иҷро, пешниҳоди ҳисобот ва назорат барои иҷрои қор ҷавобгар набошад;
 - расмиёти имзои дунафара, ки имкон наредихад амалиёти молияви ва ё пардохт бе имзои роҳбари ташкилоти бахши давлатӣ ва қорманди масъули сабти муҳосибот анҷом ёбанд;
 - ҳуқуқ ба дастрасии дороиҳо ва иттилоот;
 - назорати пешакии асоснокии муомилоти банақшагирифташуда, ки метавонад қорманди махсус ваколатдоршуда ё шахси дигари аз ҷониби роҳбари ташкилот таъиншуда онро амалӣ намояд;
 - муқаррар намудани тартиб барои мураттаб сохтани ҳисоботи саривақтии пурраю дуруст ва дақиқ оид ба анҷоми ҳамаи амалиёт;
 - тафтиш ва пешниҳоди ҳисобот дар бораи амалҳои анҷомёфта; - баҳодихии самаранокӣ ва натиҷабархши амалиёт;
 - расмиёти мониторинг;
 - қоидаҳои идораи захираи кадрҳо;
 - қоидаҳои тартиб додани ҳуҷҷатҳо оид ба анҷоми ҳамаи амалиёт ва намудҳои фаъолияте, ки ба фаъолияти ташкилот алоқаманд мебошанд.
2. Шартҳо ва тартиби назорати пешакӣ аз тарафи роҳбари ташкилоти бахши давлатӣ тибқи дастурҳои методии мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ карда мешаванд.

Моддаи 13. Иттилоот ва коммуникатсия

- Роҳбарони аввали ташкилотҳои бахши давлатӣ фаъолияти зарурии бахши иттилоотии низоми идоракунии молиявиро бо роҳҳои зерин таъмин менамоянд:
- мушаххас, ҷамъ ва паҳн намудани маълумоти саҳеҳ тибқи шакл ва мӯҳлатҳои дахлдор, ки ба ҳар шахси мансабдор имкон медиҳад масъулияти муайянеро ба зиммаи худ гирад;
 - самаранокии уфуқӣ ва амудии иерархи дар ташкилот, ки ба шахсони мансабдор барои ба таври дахлдор иҷро намудани уҳдадориҳои имконият медиҳад;
 - рушди низоми муносиби иттилоотии идоракунии ташкилот, ки барои ирсоли фармоишу нишондодҳои дақиқу возеҳ ба қормандон ва зерсохторҳо, ки ба фаъолияту масъулияти онҳо дар доираи назорату идора намудани молия алоқаманд мебошанд;
 - ҷорӣ намудани низоми ҳуҷҷатгузорӣ ва гардиши ҳуҷҷатҳо, ки қоидаҳои таҳия намудан, ба расмият даровардан, ирсол, истифода намудан ва ба бойгонӣ супоридани онҳо;
 - ҳуҷҷатикунони ҳамаи амалиёт, раванд ва транзаксияҳо бо мақсади таъмини нақшаи муайян барои қори аудиторӣ, ки имконияти таҳқиқ ва пешбурди мушоҳидаро фароҳам меорад;
 - ташкил додани низоми самаранокӣ таҳияи саривақтии ҳисобот, оид ба дараҷа ва мӯҳлати таҳияи ҳисобот, намудҳои ҳисобот ва маърузаҳо, ки ба баррасии роҳбарият пешниҳод карда мешаванд, шакли маърузаҳо дар ҳолати ошқор намудани хатоҳо, низоми нодурусти фаъолият, суиистеъмоли қаллобӣ ва ғайриқонунӣ аз худ қардани маблағҳо.

Моддаи 14. Мониторинг

1. Дар ҳамаи ташкилотҳои бахши давлатӣ ба таври ҳатмӣ низоми муносиби мониторинги идоракунии молиявӣ ва назорат ҷорӣ карда мешавад, ки арзёбии муносиби фаъолияти он ва дар ҳолати тағйир ёфтани шароит азнавсозии низоми идораро таъмин менамояд.
2. Мониторинг бояд дар асоси назорати фаъолии шахсии роҳбари ташкилоти бахши давлатӣ, худбаҳодихии роҳбар ва натиҷаҳои аудити дохилӣ амалӣ карда шавад.

БОБИ 5. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 15. Ҷавобгарӣ барои риояи нақардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки муқаррароти Қонуни мазкурро риоя наметунанд, тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ қашида мешаванд.

Моддаи 16. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомали Раҳмон

ш.Душанбе, 21 июли соли 2010
№ 626